

Українська Родина

(THE UKRAINIAN FAMILY)

Популярний літературно-
історичний журнал

Виходить що місяця
Редагує й видає

Олександр Луговий

526 Bathurst Street, Toronto, Ontario, Canada

A Journal of Popular
Literature and History

Edited and published
monthly by

Alexander Luhowy

Поодинокое число..... 30c Single copy 30c
Річна передплата \$3.00 Yearly subscription..... \$3.00

Рік II. ч. 2(5). Лютий, 1948.—February, 1948. Vol. II. No. 2(5)

З М І С Т

Сонце світить — О. М. Степаник.....	Оклад.
Розмова з читачами	Стор. 1
В кігтях двоголового орла — О. Луговий.....	Стор. 5
Історія Української Православної Церкви — Ол. Луговий	Стор. 14
Літопис історичних подій по державах—Канада.....	Стор. 20
Літопис подій з української історії.....	Стор. 23
Нема правди на цім світі — В. І. Ч.....	Стор. 26
Кому свобідно, весело живеться на Русі?.....	Стор. 27
Серця золотом не купиш — С. Мусійчук.....	Стор. 29
Найменші держави	Стор. 30
Єретичні думки — Олелько Нечоса.....	Стор. 31
Жарти, загадки, передплата	Оклад.

Права застережені.

Copyright reserved.

З друкарні

Alberta Printing Co., 10345-96 Street, Edmonton, Alberta

ГОЛОВНІ ПОХИБКИ В 4-МУ ЧИСЛІ

Стор.	Рядок	Надруковано	Має бути:
Окл.	12 знизу	Заблукав	Блукає
14	11 знизу	І чолом	З чолом
30	4 знизу	признає	призначає
31	6 згори	до ЗДА	зо ЗДА

О. М. Степаник

Сонце світить, сонце гріє,
А у мене серце мліє, —
Треба серцю волю дати,
Гарну пісню заспівати.
Зачинаю потихеньку,
Тихо-чуло, — любесенько,
Наче пташка в лузі, в гаю —
Всі мене почують — знаю.
І співаю; хай почують, —
Відогнати сум пробують.
А без співу — сумно, тихо,
Преться в хату всяке лихо.
Де ж пісенька доступ має,
Там сонечко заглянає.
Як загляне — милий Боже!
Чи що краще бути може?
Бурі, громів не боюся;
З нужди, з горя я сміюся.
Бог мене за руку водить.
Ніщо мені не пошкодить.
Коли пісню я співаю,
Всіх на світі я кохаю.
Обняла би всіх душею —
Така сильна тоді з нею!

Ж А Р Т

Французський філософ, Вольтер довго перебував при дворі пруського короля Фредриха Великого. За обідом якось заговорили про різні мови. Вольтер знаходив, що німецька мова така різка, гостра, що нею хіба можна лаятися.

— На мою думку, — висловився Вольтер, — коли Бог виганяв з раю Адама й Еву — він говорив до них німецькою мовою...

— Дуже можливо! — погодився король. — Але, пане французе, коли змії спокушав Еву, то мусів вмовляти її по-французьки.

УКРАЇНЬСЬКА РОДИНА

РІК II.

ЛЮТИЙ, 1948.

ЧИСЛО 2 (5).

Розмова з Читачами

(Замість редакційної)

“Української Родини” щойно виходить ось п'яте число, не має вона ні складених фондів, ні оплачуваного редакційного штабу... Не може похвалитися й передплатниками, адже починала без одного передплатника! У нас, знов, всякий новий почин йде між люди надто пиняво, хіба... обіцявав би грушки на вербах!.. Або якусь нову “ідею” з горілчаними чи пивними ріками і ковбасяними плотами!.

Одначе, не зважаючи на огрانیчене число передплатників, “Укр. Родина” частенько одержує листи від різних осіб. Ті листи можна поклясувати на кілька категорій: поважні, громадського характеру, недовірливі, глузливі і явно ворожі. У поважних листах, крім обговорення стану журналу, складаються побажання розвою, побільшення розміру, висловлюються думки той чи інший відділ журналу розширити. У листах громадського характеру — запитується про політичний напрямок журналу і про новіші події з українського життя, зокрема — недавні події в Українській Православній Церкві. У недовірливих — запитується, звичайно, чи “Українська Родина” буде виходити, бо “стільки вже починалося всякого, і все падало,” а вони хотіли б бути передплатниками, “якби знаття, що не впаде, бо ж люди не на одному вже гроші потратили”... У глузливих — радять взятися за “корисніщу” працю, чіпатися “шуфлі і бігі”, а не “морочити” людям голови якимись повістями, історіями чи кат зна чим... Ворожі листи (лише кілька їх) походять від інтернаціонального табору і один зо скрайно правого. Що там могло писатися, читачі здогадаються...

Відповідати кожному поокремо — і коштовно, і забере часу. По цій причині дається відповідь всім на сторінках журналу.

Певно, журнал можна побільшити навіть на дві сотки сторін, якби... Було чим кошта друку тих двох сот

сторін місячно, оплатити! Матеріялів вистало б! Є їх з десяток тисяч сторін у автора цих рядків, а крім нього є й інші автори. З європейської скитальщини досі зголосилося півдесятка знаних наших авторів до співпраці. Одначе... За ті праці треба заплатити, — біда, що платити нема чим. Передплат не вистає на оплату самого лиш кошту друку й доставки, не коштів видання в цілості. Отже, — чи розмір журналу побільшиться — залежить на передплатниках. Нехай кожний, що читання любить, постарається придбати більше передплатників у своїй околиці, а тоді журнал напевно побільшиться... Покиж що, приходиться звиватися, щоб втримати журнал при життю. А крім того — не за горами літні, важкі для всіх наших видавництв, місяці. До “Української Родини” зайняли якесь вичікуюче, незясоване становище наші національні часописи. Бо, поза платними оголошеннями, про появу журналу ні словечком не згадали, хоча... Свого часу, тому років з тринадцять, присвячували впродовж кілька місяців мало не сторінки про вихід одного журналу, ще перед його виходом... Отже, таке становище — це щось більше, як вичікуючий “не-втралітет.”

Політичний напрямок журналу, як кожний читач міг зрозуміти зо змісту досі вийшовших чисел, щиро національний, позапартійний. В справах релігійних — числиться з тим, що українство головно ділиться на православних і греко-католиків, а тим самим визнає обі наші церкви. Одначе не вагається і не вагатиметься критикувати окремих осіб з одної чи другої церкви, якщо ті особи на критику заслуговуватимуть. Зрештою, відношення журналу до обох українських церков висвітлюватиметься у статтях “з Історії Української Православної Церкви,” пера відповідальної за журнал людини. Що до останніх подій в Українській Прав. Церкві в Канаді й ЗДА — не хотілося б відповідати, та це й не змінить справи. Кожному, хто тим цікавився, відомо, як повстала Українська Православна Церква, під чиїм перебувала проводом, до часу, поки не прибув з українських земель Архієпископ Української Автокефальної Православної Церкви, владика Іоан Теодорович. З часом, у ЗДА повстала ще одна Українська Православна Церква під зверхністю екзарха Царгородського Патріарха у ЗДА, архієпископа Атенагора, одначе

з власними єпископами-українцями, зразу — владикою Йосифом Жуком, а по ньому — владикою Богданом Шпилькою. У р.р. 1935 робилися заходи Українській Автокефальній Православній Церкві у Канаді і ЗДА одержати благословення Царгородського Вселенського Патріарха, (не перейти під юрисдикцію, як деякі невідповідні особи пояснювали людям), однак заходи не здійснилися, хоча тим самим обі Українські Церкви — обєдналися б. 1947 року прибули в Канаду митрополит Іляріон (проф. др. І. Огієнко) та єпископ Мстислав (у світському стані Степан Скрипник). Здавалося, що чотири православні українські владики обєднаються і повстане одна Українська Православна Церква у складі чотирох дієцезій. Так не сталося. Виявляти всі причини покищо передчасно. А по друге — чи піде те на загальну користь? Можна сказати тільки одно: найбільш заслуженою людиною в розвою Української Православної Церкви американського континенту є владика Іоан Теодорович. Такий сучасний стан. Що принесе будуччина — поживемо, побачимо.

Чи журнал “не впаде”, чи буде довго виходити? Скажемо щиро. Якщо будуть всі так страхати, боятися за свої два-три долари — то напевно впаде! Такі запити, не довіря — людей не підбадьорять. Знаємо, що люди, може й самі запитуючі, потратили завдяки деяким українцям значні суми гроша. Хто попівся на молоці — той і на холодну воду дує. Тому, за такі запити не ображаємося. Великих сум не жадаємо. Любить хто читати, хоче читати — за для трьох доларів одним багатцем буде. Зрештою, вже більш долара відпадає, адже це п'яте число, а кожний передплатник хоче журнал від першого числа. Потішимо й тим, що відповідальна за журнал людина, автор цих рядків, видав вже близько два десятки своїх праць, гроші на друк навіть позичав, але чесно звертав до цента, ще й з процентами. А деяким, що писали — “висилайте нам свої книжки, раз вас настановлено (!) книжки писати, за гроші не питайте” — книжки висилав безплатно, ще й оплачував пересилку. Отож, замість питати, “чи не впаде” — постарайтеся, щоб не впав, а збільшувався, міг платити за праці авторам з Європи. Тоді журнал буде і більший і цікавіший. Цеж по суті — перший літер. історичний журнал на американському континенті, український — мовою і зміс

том. Особи інших народностей йогож не читатимуть. Років тому з десяток, одна, вже померша, висока урядова особа, дала авторові надзвичайно користну пропозицію. Автор відмовився, очевидно, чемно подякувавши за вияв щирости. Свою відмову мотивував тим: — Пишу по українськи і для українців. Тож праці мають вийти за український, не інший чий, гріш. Якщо праці не можуть вийти в світ за український гріш — то з двох одне: — або праці ті нічого не варті в очах українців, або... українці до тих праць ще не доросли. Нехай кожний читач подумає... погодиться з одним, або другим твердженням, бо третього не придумає.

Чіпатися до “шуфлі й бігі”... Порада добра, корисна навіть. Пять чи шість літ, перед кризою та впродовж років кризи, автор тим і займався. Хтось же мусить і духовий корм давати людям. Серед українців велике число того духового голоду не відчуває, а всеж... є такі, що й відчувають! Ось чому не можна піти за тою, спасенною порадою. Видаючи, в часах царату, київську “Раду”, Євген Чикаленко діставав такі листи, що казав: — “Якщо б ми зійшли навіть на сотку таких читачів, то мусимо видавати “Раду” для тої сотки, не сміємо заперестати”... Його думки вповні поділюємо... “Українська Родина” також вже дістала десятки подібних листів, признань, тільки зо скромности їх не поміщуємо...

На ворожі листи — не маємо що відповісти. Лаятися на їх лайки не випадає, а погрози не страшні. Краще критикуватимемо їх “батька”, чи то “ясне сонечко”... Битимемо, так мовити б, не в брови, а в самісенькі очі... На лист з іншого крила — не дивуємося. Серед українців є багато фанатичних людей, що творять собі “божків”, і на волі чуються “підніжками найяснішого”. Отож, духовому невільництву, повторюємо, не дивуємося...

ПІД УВАГУ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ

Всю кореспонденцію, рівно ж грошеві ноти чи перекази просимо присилати виключно на імя редактора-видавця, а не на імя журналу. Рівночасно проситься повідомляти про зміни адреси.

Ол. Луговий

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ПЕРШОЇ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трилогії "Огнем і Кровю")

(Продовження)

IV.

Не спали селяни, не спала в ту ніч родина Паволоцьких. Володимир Миколаєвич робив останні розпорядження по господарстві. Марія Олександрівна клопоталася річами чоловікови в дорогу, а посумнівші діти приглядалися праці батьків. Розуміли, що сталося незвичайне щось, раз батько мусить так нагло без них відїздити...

У відчинені вікна з села глухо долітав гомін. Діти раз у раз кидалися до вікон. Вглядалися у нічну темінь, через яку пробивались світла з селянських хат, слухали гомін і плач...

— І на селі не сплять, — казала дівчинка. — А чого вони плачуть? — питала брата потиху.

— Е, мала ще ти, нічого не розумієш. Плачуть, бо їхні чоловіки й тати підуть на війну, — пояснював хлопець поважно. — А війна, то тобі, брате, не жарти. Я читав про війну, там людей вбивають, голови відрубують...

— Ой! — жахалася дівчинка. — А за віщож?

— А хіба я знаю? От, зберуться собі люди, та б'ються, тай годі. То бачиш, коли два царі посваряться, то війну один одному проголошують... Але самі, чомусь не б'ються. Я ніколи не піду на війну! — несподівано вимовив малий голосно.

Марія Олександрівна здивовано поглянула на дітей, а батько, гірко зітхнувши, спитався:

— Чомуж не підеш, синку? Підеш, як виростеш. Війна не одна ще буде.

— Ні, таки не піду, — рішучо відповів хлопець. — Я не розумію, що за потреба людям вбивати людей, адже життя кожному миле. Мені шкода вбити комашку, або квітку зірвати...

— Таж квітка не жива! — заперечила дівчинка. — Вона не рухається...

Олег видивився на неї: — А ти звідки знаєш, що нежива? Все, що росте, є живе, кожна травинка, кожне деревце. Не чула, як дід Охрим розповідав? От, візьми, порівняй себе з деревцем, чи квіткою і побачиш, що ти маєш багато до них подібного...

— Я не вмію — зняковіла Оля.

— Щож тут не вміти? Ти ростеш, правда?

— Ну, расту.

— І дерево росте, і квітка, і травинка. Ти дихаєш грудьми, а дерево листом. Ти мусиш їсти і дерево, чи яка рослинка, кормиться соком з землі, ти...

— Але я маю кров! — перервала Оля.

— Ти не бачила, як береза чи клен пускають сік? Хвоя — смолу? Це є їх кров, хоч і не червона.

— Я можу рухати головою, руками, бігати, галасувати — не уймалася та.

— А рослина рухає віттям, листом... Бачиш, скільки подібних примет! Можна й ще найти. От тільки бігання і мову не знаю. Та певно дерева мають якусь свою мову, але ми не розуміємо. Чекай, я розпитаю Охрима. Він все знає.

Батьки зацікавлено слухали цієї діточої дискусії, забувши про свої клопоти. — Бачиш, — звернувся до дружини Володимир Миколаєвич, — які думки займають хлопця голову?

— Я несподівалася, щоб його так займало природознавство, — озвалася Марія Олександрівна. — Таке мале...

— А воно вже має і своє розуміння природи. Вміє думати... Читає хлопець багато, а й старий пасічник вчить. Треба тільки контролю над ним мати, щоб не натрапив на книжки не по його літам... А ти боялася — по хвилевій мовчанці додав Володимир Миколаєвич, — якогось московського впливу на його характер. Мабуть на чужі впливи не буде він податливий. Недавно тут, а як сприялися обоє зо старим Охримом, приятелюють з селянськими дітьми, але чомусь оминають попівських...

— До речі, про попа, — нерішучо перебила Марія Олександрівна. — Не знаю, як мені прийдеться з ним ладити. По своєму звичаю буде прохати піддержки, а помагати мені не хотілось би, адже він не бідак. Та мабуть для святого спокою треба буде...

— Не давати нічого попови, — почав Паволоцький подразнено. — Церковний ґрунт великий, нехай обсіває, то всього матиме подостатком; на тому ґрунті вижилоб зо двадцять селянських родин. Одержує платню, та й за треби з селян бере стільки, що добру половину віддає на проценти. Не бідний він, але то попівська звичка прикидається казанським сиротою. Коли що потребуватиме, зможе і купити... Якби не був він таким заїлим москвоп'ятим, то ще, ще, — чомуб і не помогти. А тож плазун, яких пошукати, чорносотенець... Селянам треба помагати, жінкам забраних на війну... Попом не клопочися. Марусю, — закінчив мягко. — Я дав вказівки економові, як з ним обходитися...

Настала мовчанка, хоча мали ще багато до обговорення. Обое ховали свій сумний настрій, не бажаючи затроювати останніх, проведених вкупі, годин. Час до часу перекидалися незначучими замітками про сторонні річі і вдавали, немов вони їх цікавили. Сиділи тихо й діти, згорнувшись у кутку кушетки. Дівчинка вже дрімала.

— Йшлиб ви, діти, спати, — звернулася до них Марія Олександрівна, — пізно вже... Ходіть, я вас заведу...

— Я не хочу ще, мамо, — озвався хлопець. — А Оля і тут спить.

— Про мене, не буду силувати.

Ввійшла служниця й сказала, що трьох молодих селян бажать бачити пана.

— Певно мобілізовані? — догадався Паволоцький. — Просіть їх сюди.

Служниця вийшла, а за хвилину ввійшли делегати. Зв'їталися.

— Добрий вечір і вам, хлопці, — привітно відповів господар. — Сідайте, розповідайте з чим прийшли. Сідайте, — повторив, бачучи, що селяни не рішаються сідати.

— Ніяково нам сідати, ваше високоблагородіє! — сказав Кузьменко. — Дякуємо вам.

— Що там ніяково? Ось примощуйтесь, де кому вигідніше, на софі, або на стільцях. Тут же не військо ще... — припрохувала Марія Олександрівна. Делегати сіли.

— А високоблагородіє — ви лишіть на далі, — сказав Паволоцький встаючи. — Вже на службі матимете кого титулувати. Поки що зовіть, коли хочете по ранзі, або по

назвищу, як між сусідами поводитьься. Чого ви собі бажалиб? Бо думаю, що без потреби ви не прийшлиб так пізно.

— Нас, пане ротмістре, прислали мобілізовані. Хотіли прохати вставитись за нас у воїнського начальника, може попризначував би нас гуртами по частинам, — пояснив Петро.

— Хотілиб гуртом служити?... Добре, хлопці, — озвався ротмістр по хвилевій надумі. — Певно, ліпше кільком односельчанам служити вкупі. Я попрошу за вас у воїнського. Кіннотчиків міг би взяти у свій полк, тільки не радив би. Вас попризначають по резервовим частинам, а звідти ще невідомо, коли попалиб на фронт, може війни і не побачилиб. Ну, а хто поїде зо мною, — не оmine перших боїв. Тож розважте, щоб пізніше не жалували.

— Що до мене — я бажав би їхати впрост на фронт — сказав Петро. — Я в осені тільки звільнений. Не люблю дуже муштри в запасових частинах. Дадуть новобранців вчити — тільки клопіт з ними...

— Ви кіннотчик?

— Так, оба з Кузьменком служили у 15-му гусарському українському полку,⁷⁾ оба підстаршини.

— Чиж багато кіннотчиків є у селі? — питав ротмістр далі.

— З півтора десятка набереться. Київці, глухівці, стародубці, ахтирці, катеринославці.⁷⁾

— Добре! Коли бажаєте, поїдете всі зо мною. Будемо разом служити. Ну, а ви, Дегтяренко? — спитав третього.

— Я піхотинець, пане ротмістр, — відповів той. — Служив у 118 піхотному шуйському полку...

— Різниці нема, де ви служили. Хочете, то також поїдете зо мною. В полку найдеться місце і для вас. В піхоті, знаєте, багато гірше в час війни служити.

Дегтяренко подякував.

— Тож так, хлопці. У військовому “присутстві” я все уладжу. Перепишіть тих, що бажалиб їхати зо мною, без огляду, де хто служив, — поучував Паволоцький, — а список передайте мені ще до розподілу мобілізованих. Більше ніяких потреб не маєте?

— Я ще прохав би помагати моїм дітям, — несміло заговорив Дегтяренко. — Жінка моя слаба, а батько навряд чи зможе помагати, — своїх дітей купа.

— Це вже до мене не належить, — жартом завважив господар. — Просіть пані.

— У вас троє дітей? — спитала Марія Олександрівна.

— Та троє, пані, старшому вже пятий рік. І хліба вистало би, але біда, що зібрати не буде кому. І хата не скінчена, кидаю родину у підсусідах.

— Найкраще нам, Петре, — сказав Кузьменко. — Не маємо ні жінок, ні дітей. Журитися не маємо за кого, та й за нами ніхто не плакатиме.

— Тож у вас стара мати!

— То що... Маю братів, сестер, засіватимуть землю для матери, а й вона не любить без діла сидіти, поки руки служать.

— Будьте спокійні, не журіться родинами, — заговорила Павлоцька. — Хто буде чого потребувати — помагатиму. А думаю, що й уряд даватиме хоч невелику допомогу родинам мобілізованих, бодай біднішим. До зими закінчимо і вашу хату, Дегтяренко.

— Дай вам Боже здоровля, пані — вклонився Дегтяренко.

— Отже, хлопці, — зажартував ротмістр, — нам зостається журитись, щоб часом царські сухарі несплісніли. Правда, Петре?

— Як би то всі пани хоч трохи були подібні на вас, не було би ще біди на світі, — озвався той.

— Щож, ми повинні жити по братськи і помагати біднішим. Миж діти одного народу. Чи то якась заслуга, що одні родяться в упривилейованій клясі, а інші ні? Часи, коли дворяни уважали себе за якусь білу кість, за блакитну кров, уже минули. Тепер треба бути шляхотним не тільки по походженні, але й духово — шляхотно обходитися з людьми. Досить, що з нашого селянства душить соки служила шляхта, нам чужа. Родова шляхта мусить з селянством заприязнитися, помагати йому, тим показати різницю між паном родовим і вискочкою-службовцем. На жаль, так не діється... Заливають добре селянам і службові, і родові... Не дивниця, що селяни повстають проти шляхти взагалі, не розбираючись, хто винен, а хто ні...

— Тай селяни вміють відплачуватися, — перервав Кузьменко.

— То то й біда, що вміють, а пізніше покутують...

— Селянам землі замало, — вмішався Петро. — Через те і розрухи вибухають.

— Ніхто не заперечує, що мало, — продовжував Паволоцький, проходжуючись по кімнаті. — Та нехай би котрий будь поміщик попробував віддати землю селянам. Знаєте, що з ним булоб?

— За “превратний образ дійствія” на заслання попав би.

— Молодець! Російські закони знаєте! — похвалив Петра господар. — Тож бачите, — продовжував, — шляхта не так вже й винна в безземельности селян. Винен уряд, державна дума, а там еж і селянські представники. Чомуж не проведуть аграрний закон? Та поживемо, побачимо. Багато про це можна говорити, а нам часу нема. По війні селяни дістануть землю, це певно. Коли реформи не проведуть зверху, то низи піднімуть розрухи і візьмуть те, що їм слушно належиться. Війна принесе великі зміни і для нашого народу...

Делегати зібралися відходити.

Тож не забудьте переписати всіх, — наминав ще раз господар. — Ага! Будь ласка, скажіть економові, щоб коні були готові на п'яту рано. Завтра, чи то вже сьогодні, побачимося у повіті.

Селяни вийшли. Марія Олександрівна сумно схилилась над сплячими дітьми. Її чоловік мовчки проходжувався по кімнаті. Оживлення останньої години втікло з відходячими селянами. Не хотілося розмови починати. Та хібаж словами можна виявити всі почування людської душі? Думки обох кружляли коло родини і коло того коротенького вислову “війна”. Паволоцький підійшов до вікна і вдивлювався в п'тьму. Крізь галузки дерев пробивався слабкий відблиск розложеної на майдані ватри — зїздилися мобілізовані.

— Подумати тільки, — тихо, немов сам до себе заговорив він, — скільки жалів, скільки проклонів крівавому Молохови вимовлено за цей день, скільки сліз пролилося... Та це байдуже царям. Кажуть — нарід хоче війни... А нехайби поспитали кожного, — не багато найшлосьби охочих. Інтереси великого капіталу, вимагають різанини, а на народи тільки тягарі спадають... А інші ще підюджують народи боронити до останньої каплі крови “отечес-

тва”, правитимуть молебні, проситимуть перемоги і Бога втягатимуть у коло своїх брудних інтересів. Скрізь неправда і лицемірство. Завелика різниця поміж вірою на словах і ділами... — Чого ти так замислилася, Марусю? — звернувся він до дружини.

— Тяжко на душі — зітхаючи відповіла дружина. — А думаю над суперечностями людського життя. Люди родяться, живуть, бувають багатими, чи бідними, люблять чи ненавидять, та ні один не може розпорятися своїм життям... Всі сковані суспільним укладом наче ланцюгом, всі покірні волі небагатьох погоничів і всі нещасливі. Поки існуватимуть війни, доти людство не зазнає щастя...

— Тож вчені авторитети кажуть, що війна буде практикуватися доти, доки існуватиме на землі хоч би два мужчини, жінка і хліб між ними. Так пишуть видатні французькі академіки. Нам, людям на вченість не претендуючим, зістається покійно ждати того благословенного часу, а поки що вбивати або бути самим вбитими... Своєрідне картярство — або я обіграю, або обіграють мене. Військові кола так на війну і задивляються. Будь я самітним, відмовивсь би служби, а так приходится жертвувати своїм розумом, та й не розумом тільки, — часом і совістю, — говорив понуро. — Ще попередня війна зробила мене антимілітаристом, та служив, бо знав, що мене все рівнож потягнуть. Так бодай зможу здержувати своїх підвладних від проявів жорстокости, від знущань, там де їх можна оминати, ставатиму на перешкоді нашим “бурбонам”.

— Може на час війни гостріше каратимуть за злочини?

— Навряд. Для цивільних закони будуть зогострені, не для війська. Де будуть людяні старшини, знущання не в такій мірі будуть примінюватися. Тільки загал старшин на гуманність не хворіє, а коли додати московський антагонізм, погорду до тих всіх хохлів, полячків, жидів, — можна страхіть сподіватися. На виправдування злочинів послуговуються звичайно патріотичними, а то й стратегічними міркуваннями. Палення сіл взяти, наприклад: Цеж безсумнівний злочин пустити з димом селянський дорібок, а самих селян гнати мов худобу на поневірку і голодову смерть. Однак такі річи дуже часто практикуються під стратегічною покришкою — очищення терену для майбут-

нього бою. Село сплять, а тимчасом терен не відповідний... Ну, і зіставляють його без єдиного стрілу. В Манджурії бачив подібні річи. Вояки підпалювали "маїзи",^{б)} а штабовці з генералом на чолі виїхали на горбок любоватися пожежою, наче колишній Нерон палаючим Римом. А по-пробував би хто хоч писнути в обороні тих нещасливців, — віддадуть під суд за недисциплінованість або як зрадника. Властиво і не можна провести границю поміж дійсною необхідністю палення сіл і бажанням якого будь бурбона-генерала показати свою всемогучість над безборонними цивіліями. Кожний детальний плян обмірковує він сам і робить те, чого інший на його місці уникнув би. Найбільше зруйнована буде Галичина.

— Думаєш, що Галичина буде окупована? — спитала дружина.

— Без сумніву. Австро-Угорщині не під силу боротися з Росією. Можливо, що в перших днях австрійська армія перейде кордон, але тільки до часу закінчення мобілізації в Росії. Австро-Угорщину Росія може розгромити самою своєю кіннотою, адже є її з козаками більше трьох сот полків. Зрештою, трудно передбачувати; за Австрією стоїть Німеччина. Дійде до такої війни, якої світ ще не бачив. Ця війна цілковито змінить карту Європи, можливо, що й наші автохтони здобудуть автономію...

— Трудно сподіватися такої зміни, — перебила дружина. — Росія добровільно не змінить своєї політики.

— Коли виграє війну, буде змушена змінити. Вона простує до об'єднання всіх словянських народів в одну державу. Росії не вдалося змосковщити народи, котрими володіє вже століття, то щож вона може вдіяти, коли прилучить по війні всю Польщу, Чехію, Галичину, балканських словян? Змушена буде дати тим народам внутрішню самоуправу, автономію культурно-національну. Інакше народи ті стануть небезпекою існування самої Росії. Всіх словян буде вкількоро більше від москвинів. Можна і бажати сполуки словян в одній імперії. Словянський світ протиставивсяб тоді світам романському і германському... Шкода тільки, що багато крові проллється, зруйнуються цілі області... Ненавиджу ту війну... — додав помовчавши.

— Ненавидиш, а проте підеш і не знати коли вернеш-

ся, та чи вернешся ще? — тремтючим голосом заговорила дружина, а сльози мимоволі покотилися по обличчю і дрібними каплями падали на голови сплячих дітей. В сусідній кімнаті пробила перша година. Діти прокинулися.

— Не плач, Марусю, — потішав Володимир Миколаевич. — Щож діяти?... Не один же я іду! Наше горе не так ще велике. Селяни, як от Дегтяренко, кидають незабезпечені родини і йдуть, бо мусять. А таких, як він десятки мільонів... Наші жалі лише малесенька капля у морі людського горя і сліз. На щож те горе нам ще збільшувати? Ти не сама; виховуй дітей, може вони житимуть у більш щасливі часи, коли людство перестане зводити рахунки війною. А нам треба нести свій хрест...

Дружина не уймалася плакати. Діти притулилися до неї, заспокоювали:

— Чого ти плачеш, мамо? — лепетала дівчинка заглядаючи їй в очі. — Може тато був недобрий?

— Тато поїде від нас, дитино, — кризь сльози говорила мати.

А хлопець розумів вже причину сліз, та не находив слів потіхи. Мовчки пригладжував їй волосся, цілував мокре від сліз обличчя, руки, ласкав, немов давав зрозуміти, що він заступатиме місце опікуна матери і сестри на час відсутности батька.

Сів коло них і Паволоцький. Так вся родина, опанована сумом, сиділа обнявшись, не завважуючи упливу часу. Мала Ольга розповідала щось батькам, але й вона скоро замовкла. А зпоза саду доносився лемент і тарахкотіння возів — село відпроваджувало своїх близьких у жертву жорстокому богові війни.

(Далі буде).

⁷⁾ Це все дійсні назви кінних полків.

⁸⁾ Манзи — хати (кит.)

Дружба двох істот різних полів, що зростає у кохання — це мандрівка на гору, щоб побачити небачений ще схід сонця. Коротке кохання, що закінчується дружбою — нагадує поворот з гори по заході сонця.

Ол. Луговий

Історія Української Православної Церкви

ШУКАННЯ ВІРИ

Від початків нашої державности до часів Володимира Великого в Україні зживалося три, (чи властиво чотири, коли числити хозарсько-жидівську), віри. Перша — християнська, досить поширена серед середніх і вищих верств тубільного, тобто українського населення. Українська — поганська, з нерозвиненим культом і обрядами, та скандинавська — поганська, віра “варягів”, з немолитим Одним, людськими жертвами, і також — з нерозвиненими, зрідна в Україні, культом чи обрядами.

Поганська українська віра, — кажучи по сучасному, — це своєрідний “політеїзм”, тобто обожування сил природи, які щойно з часом, в уяві віруючих, стають окремими богами й богинями. Степеня споріднення між богами, як це усталює політеїзм, — наші предки ще не означили. Вірували вони у ближче незнаного Світовида, у Сварога — бога огню й сонця, Хорса і Дажбога. Правдоподібно, що Світовид — це збірне ім'я згаданої поганської трійці, бо Сварог, Хорс і Дажбог — по суті це один бог — Сонце. Під імям Сварога — розумілося Світло і Тепло. Під імям Дажбога — животворча сила сонця, (бог, що дає) а під імям Хорса — сама блискуча поява сонця. Крім цієї трійці вірували у Перуна, бога грому й блискавки та дощу, у Стрибога — бога вітрів і зустрічі, Волоса — бога худоби й звірини, у Діда — душі померших предків — “дідьки”, в Ладу, Мару, Сказ, Сон, Домових, Лісових, Водяних, Мавок, Русалок, тощо. З них всіх лише Перун і Волос заслужили їм присвячені капища (вівтарі). За теж, з удержавленням християнства ці два боги зазнали найбільше зневаги й поневірки.

Опанувавши Київом, Володимир — людина сильної волі й інтелекту, — заходився над установленням поганського культу. Для того на зовні свого двора установив подобу (ідоли) Волоса, Перуна, Дажбога, Сварога, Хорса, Стрибога; та ще кількох божків, мабуть скандинавських. У честь богів установлено й свята, призначено верховного жерця, — Богумила по переказам, якому призначено частину з доходів князя, крім доходів з жертв. Установлен-

ням обрядового культу Володимир бажав об'єднати скандинавів з поганями — автохтонами одною вірою, надати богам грізних прикмет. Українська поганська віра з надто лагідними богами, що не вимагали кривавих жертв, суворих скандинавів задоволити не могла. На цьому тлі дійшло до розрухів і перших мучеників.

Старання Володимира дати поганству культ і систему, заохотили поган до протихристиянських виступів. Мусіло в Києві статися якимсь великим нещастям, бо верховний жрець підбував поганське населення Києва тим, що для уласкавлення богів необхідна людська жертва з християн. Не виключено, що подія сталася внаслідок боротьби за впливи на великокняжому дворі між християнською і поганською партіями. Досить того, що Богумил мав успіх, хоча ніколи перед тим українські боги не вимагали не то людських, а взагалі кривавих жертв, задовольнялися димом зо збіжжя, пахучих трав, спаленого піря з крил півня чи голуба. Розрухи вибухли 12 липня, 984 року. Кинено жеребки, кого зо значніших християн принести в жертву. Жеребок впав на Іоана, саодинокого сина княжого дружинника Теодора — варяга. На домагання юрби сина видати — Теодор сказав, що сина в жертву бісам не віддасть. Колиж боги хочуть його сина — нехай прийдуть і візьмуть самі, або вишлють когось з богів підручних. Розюшена юрба зруйнувала дім, батько й син погинули у звалищах. Українська церква причислила їх до святих первомучеників України. Память Теодора й Іоана святкується у день їх смерті, 12 липня.

Погане сподівалися, що боги, так зневажені Теодором, не забаряться виявити свій гнів на інших християн. Минав час — боги мовчали. Замість віри — запанував лереляк, далі збайдужіння, чи й безвірство. Задумався саий великий князь. З засадами християнства безумовно ознакомлений, Володимир радився з боярами, — яку віру прийняти? Християнська верхівка вмовляла прийняти християнство. Про намір князя прочули різні краї. І коаний старався приєднати до своєї віри володаря могутньої України. Першими прибули послы магометан. Їх віра Володимирові подобалася, але не подобалася заборона Магомета вживати гарячі напої. Літописець записав Володимирову відповідь послам: “Русі єсть веселіє питі, не может

без того бити". Хозарсько-жидівських послів прогнав, довідавшись про розпорошеність жидів по світі, як кару Божу за гріхи. Прибули латинські послы й грецькі. Стало на тому, що в 986 році поїхали київські послы для ознакомлення з вірою й обрядами різних народів. Згодом послы вернулися, розповіли, що ніде не бачили таких величавих богослужб, як в Царгороді. Пригадали тоді бояре, що й попередники Володимира Аскольд і Ольга прийняли віру з того ж Царгороду. Вирішено прийняти східне християнство. Так оповідають літописці. Про красу східних богослужб Володимир, зрештою, міг дізнатися у самому Києві, якщо християнських церков і духовенства не знищено в роках заведення поганського культу.

Великий князь понижуватися перед грецькими цісарями не хотів, та й греки ще від Святославових походів в Болгарію до України ставилися ворожо. Греки про наміри князя віру змінити вже знали, але Володимир робив вигляд начеб незацікавлення тою справою, ждав, щоб горді цісарі звернулися до нього перші.

Так і сталося. Грецький вельможа Варда Фока підняв повстання, захопив мало не всю Малу Азію, й підходив до Царгороду. Цісарі — брати, Василь і Константин звернулися до Великого князя за допомогою. Він обіцяв, одначе за допомогу зажадав сестри цісарів, царівну Анну собі за жінку.

Щоб як слід зрозуміти смілисть Володимирового жадання, треба зазначити, як грецькі цісарі дивилися на такі справи. Навіть цісареві німецькому, Отонові II, довго відмовлювано, як він посвтав старшу сестру Анни, — Теофанію. Постанови грецьких давніших цісарів суворо забороняли не то посвоячення, а навіть дарування сусіднім володарям яких будь частин цісарського убрання, мовляв — цісарська одіж не людьми зроблена, а прислана Богом цісареві Константинові Великому. Знайшовшись у великій скруті — цісарі всеж пообіцяли сестру за Володимира віддати. Володимр наспіх вислав шість тисяч війська, Фоку розбито й стято, а цісарі й забули обіцянку...

Охрещення Володимира й Киян та удержавнення Християнства.

Розгніваний відмовою Володимир швидким походом

рушив на південь, захопив увесь кримський півострів й обложив Херсонес*) (коло Севастополя). Облога затягнулася. Священик Анастас стрілою з лука переслав в український табор записку з порадою, як місто здобути**). За тою порадою перекопано водопровід і Херсонес (Корсунь) піддався. Цісарі пригадали тоді обітницю. Прислали послів з вісткою, що годяться віддати за Володимира свою сестру. Одначе християнський закон забороняє подружжя християн з поганями. І, якщо Володимир охреститься — цісарі раді з ним посвоячитися. Володимир погодився. Таким чином він у греків нічого не прохав, як нижчий у вищих, а приймав нову віру рівним від рівних, у цілях посвоячення з цісарями.

Царівна Анна приїхала у Херсонес, там відбулося її вінчання з Володимиром. Крим звернено Греції, як окуп за царівну.

Де саме й коли Володимир охрестився — певних вісток нема. Літописці пишуть, що він охрестився десь в початку липня, 988 року, а перед охрещенням навіть осліп. Отже — мав би охреститися десь в Криму, перед вінчанням з Анною. Але тіж літописці також оповідають, що охрестився в Києві, або в Василеві, (Василькові). Очевидно, хрещення Володимира відбулося не прилюдно, тому й нема одностайних вісток. Католицькі історики, натомість, базуються на скандинавських переказах, начеб Володимир охрестився по намовам князя Олафа Тригвесона, ще у 977 році.

Це твердження немає підстав. Спосіб життя Володимира аж до 986 року (пригадатиб хоча знищення всієї рідні княжни Полоцької Рогніди, й присилування її стати Володимировою жінкою, далі бунти християнської партії, розправи, тощо), доказує ясно поганство Володимира, — грізного й гордого князя, що за зневаги й непослух вмів жорстоко відплатити.

Після повернення з кримського походу у Київ, першим ділом Володимира Великого було охрещення чисельних дітей своїх у "Ручаю", коло церкви пророка Іялі (тепер

*) Також Корсунь.

***) Знов доказ про існування письменности в Україні ще перед Еолодимиром. Чейже записку Анастаса мусів хтось в українському таборі прочитати, отже — вміти читати.

Хрещатик). Охрестилося й велике число боярів. Синам надано християнські імена, — приміром, — Ярослав-Юрій, Мстислав-Михайло, Святослав-Дмитро, Борис-Роман, Гліб-Давид. Від того часу у династії Володомировичів князичам надавано християнське ім'я при хрещенні, а княже — уже дорослому юнакові. Самий Володимир охрещений з імям Василя. Звільнив він і всіх своїх жінок та наложниць, що їх утримував в палаті в селі Берестові. Перша його жінка, Рогніда, з часом постриглася в черниці з імям Анастазії.

Наказано знищити всі пам'ятки поганства. Перуна, найбільш шанованого киянами, привязано до кінського хвоста та з наругами тягнуто з Перунової гори у Дніпро. Навмисне поставлені дружинники довгими жердками відпихали божка від берегів. Погане плакали, кричали “Видибай боже!” Перуна прибило до берега пониже Либеді. Там побудовано пізніше Видубицький монастир.

Віру поган підорвано. Але охреститися не всі бажали. Великий князь призначив день і наказав проголосити по місті: — “Наколи хто не буде завтра на ріці — багатий чи вбогий, боярин чи простий — той буде князеві ворогом”. Наказу князя нехтувати не посміли, тож на другий день, 7 серпня, (а по іншим вістям 14-го), увесь поганський Київ опинився на річці Почайні,^{*)} допливу Дніпра. Хрестили Киян гуртами, священники Анастас і Яким з Херсонесу (пізніше Київський і Новгородський єпископи), що українську мову знали. Чи хрестили Киян митрополит Михайло — сирієць і прибулі з царівною Анною шість єпископів — невідомо.

Тогож, 988 року, Східне Християнство признано державною вірою Української Держави, церкві й духовенству надано привілеї та десятину з державних доходів. Заведено грецьке церковне право, зразу неписане. Згодом перекладено на українську мову “Номоканон”, або Кормчу. Особливости християнства у новонаверненій Україні вимагали додаткових законів. Ті закони зібрано в одну книжку, названу “Уставом Володимира Великого”, й заведено

^{*)} Хоча тепер люблять говорити й писати про охрещення в Дніпрі, та це неправдиве. Дніпро й тепер занадто глибокий, а беріг крутий, а у тих часах був без порівняння глибшим.

церковні суди. Характерно, що тим "Уставом" єпископам припоручений нагляд за мірою й вагою по містах.

Київський митрополит Сильвестр Косів, архимандрити Захарія Копистенський й Інокентій Гизель охрещення Киян вважають шостим хрещенням України.

З середних віків почавши, аж до наших днів йде полеміка між православними й католицькими істориками, про те, яку віру прийняв Володимир і Україна? Кожна сторона твердить своє, часом натягають у бажаний бік історичні факти. У статтях не місце обширно над тим розводитися. Зазначимо, що поділ церков стався через 68 літ після удержавнення християнства в Україні. Одначе роздори між Царгородським* і Римським патріярхами почалися кілька віків раніше, зосібна — великий роздор повстав у часах Аскольда, між патріярхом Фотієм Царгородським та Миколаєм I., Андріяном II. і Іваном VIII. — римськими. Докладно про всі ті роздори розповідається у повній історії автора цих статей. Про прийняття Володимиром Східного Християнства, — Православія, по сучасному, — однозгідно пишуть давні історики православні і католицькі, приміром — латинський чернець Адемар (сучасник Володимира Великого), Папа Інокент III., Ян Длугош, (номінат на львівського арцибіскупа), Крамер, Стрийковські, Бельські, Сарніцкі, Герберштейн, Павло Йовій, Гваньїні, кардинали — Антоній Посевін і Цезар Бароній. Це імена католицьких істориків, що стверджують прийняття Україною православної віри. Для українців найважливішим документом українського православ'я є праці другого нашого митрополита, Лева (992-1008) Київсько - Переяславського, звернені проти Риму. Імя Лев — західні католицькі історики змінили на Леон, у латинській вимові, однак це справи не міняє, — бо оба імена однозначні, по суті — одне і те саме імя.

Кожний народ чваниться багатьома школами. Та одної школи людству бракує — школи виховування людського серця.

* * *

Не один з наших розумних громадян заслужив би імя аслуженого громадського діяча, якби вмів роками перекивати з порожнього в песте, схліблювати другим і хвалитися.

Літопис Історичних Подій по Державах

Зібрав Ол. Луговий

КАНАДА

(Продовження)

1870, 4 березня. Метиси застрілили Томаса Ската, що в полоні відмовився визнати уряд Риела. Воєнна експедиція губернатора Онтеріо Томаса Блейка та полковника (пізнішого фельдмаршала і лорда) Волслея.

12 травня. Виділено провінцію Манітобу (столиця Винніпег).

22. червня. Принс Руперт'с Ленд Акт. (Землі — Меккензі, Френклин і Ківейтін у підбігуновій полосі).

15. липня. Манітоба прилучується до Домініяльної Федерації.

1870. 24 серпня. Кінець повстання метисів. Риел утік до ЗДА, там учителював у Монтані.

1871. 20. липня. Бритійська Колумбія прилучилася до федерації (столиця Вікторія).

1872, 25 червня. Ирл (граф) Догерти генерал-губернатором.

1873, 23 травня. Зорганізовано Норт-Вест Мавнтед Поліс (від 1920 р. Роял Кенедіен Мавнтед Поліс).

1873. 26 червня до 1 липня. Острів Принца Едварда прилучився до федерації (столиця Шарлоттаун).

1873, 7 листопада. Александер Мекензій преміером.

1876, 10 березня. Александер Грагам Бел винайшов телефон.

1. червня. Воєнна школа в Кингстон.

5. червня. Найвищий суд у Канаді.

3. липня. Залізниця Галифакс-Квебек. Білі поселенці в Північно-Західніх Територіях.

1881. 16. лютого. Заіснувала Канадійська Тихо-Океанська Компанія. (Джордж Стівен, пізніший лорд Мавнстівен, Джан Генрі Поп та Доналд Смит, пізніший лорд Страткона).

2. травня. Почато будову Тихо-Океанської (сіпіярської) залізниці.

1878, 17 жовтня. Преміер — сер Джан А. Мекдоналд (удруге) до 6-го червня, 1891 р.

25. листопада. Генерал-губернатор Маркіз Лорн до

23 жовтня, 1883, а по ньому Маркіз Лендедовн, до 11-го червня, 1888 р.

1884 Делегація метисів до Риела. Домагання прав для метисів вислано в Оттаву.

1885. Березень. Тимчасовий уряд на Заході під проводом Риела, повстання гефбрітів. Габріел Дюмонт, кавбой, головним командантом повстанців. Прилучуються до повстанців індіани — племена Крі і Ассинібойн. Вирізано білих поселенців коло Жабячого озера (Фрог Лейк).

26. березня. Перший бій повстанців з кінною поліцією коло Качого озера (Док Лейк). Вислано війська з генералами Мидлтоном і Стренджом та полковником Отерсом. Штаб Риела у Батош. Поразка Отерса на “Кат Найф Крік.”

12 травня. Перемога над повстанцями в Норт Беттлфорд. Дюмонт утік до ЗДА.

16. травня. Піддався Риел.

7 листопада. Викінчено Тихоокеанську Залізницю (сіпіар).

16. листопада. Повішено Риела в Ріджайні. (Три апеляції відкинено).

1887 Міжпровінціональна конференція в Квебеку.

Генерал-губернатор Лорд Стенлі Престон, від 11-го червня 1888, до 18-го вересня, 1893.

1891. 6-го червня. Умер Сер Джан А. Мекдоналд. (Був премієром 17 літ).

Премієр, Сер Джан Абот, від 16 червня 1891 до 5-го грудня, 1892.

Премієр, Сер Джан Томсон, від 5 грудня 1892, до 12 грудня, 1894.

Ген.-губ. Ирл Абердін, від 18 вересня, 1893, до 12-го листопада, 1898.

Премієр, Сер Мекензі Бовел, від 21 грудня, 1894, до 27 квітня, 1896.

Премієр, Сер Чарлз Топер, від 1 травня, 1896, до 8 липня, 1896.

Премієр, Сер Вілфрід Лоріє, від 11 липня, 1896, до 6 жовтня, 1911.

1896. Перші українські поселенці в Канаді.

1898, 1 червня. Юкон окремою територією, завдяки відкриття золота.

Ген.- губ. Ирл Мінто, від 12 листопада, 1898, до 10 грудня, 1904.

1899. 11 жовтня. Південно африканська війна з участю канадійських військ.

1901, 22 січня. Умерла королева Вікторія.

1902, 31 травня. Кінець південно-африканської війни.

Грудень. Перша телеграма з Канади підводним кабелем.

Ген.- губ. Ирл Грей, від 10 грудня, 1904, до 13 жовтня, 1911.

1905. 1 вересня. Заіснували провінції Алберта і Саскачеван.

1908. Канаді надано право договорів з іншими державами.

1910. 6 травня. Умер король Едвард VII. Початки канадійської флоти. Українські часописи в Канаді.

1911. Травень-червень. Імперська конференція в Лондоні, Британія.

22 травня. Коронація короля Юрія V.

Премієр — Сер Роберт Борден, від 10 жовтня, 1911, до 10 липня, 1920.

Ген.-губ. Фельдмаршал князь Кенат, від 13 жовтня, 1911, до 11 листопада, 1916.

1912. Листопад. Єпископ М. Будка в Канаді.

1914, 4 серпня. Канада у війні з Німеччиною.

1914. 12 серпня. У війні з Австрією. 16 жовтня. 33 тисячі канадійського війська в Англії.

1914, 5 листопада. Канада у війні з Туреччиною, післання єпископа Будки до вірних.

1915. Лютий. Канадійські війська в боях у Франції.

МУДРІ ДУМКИ

Легкі жінки втримуються на поверхні життя негарно, а негарні жінки — нелегко.

* * *

Модерні жінки, наче модерні малюнки: виглядають краще, коли не підходимо до них занадто близько.

* * *

Нема такого зла, щоб не вийшло на добре... адвокатіві.

Літопис Подій з Української Історії

(Далі)

6-го березня, 979. Початок війни між Володимиром і Ярополком. Володимир з скандинавськими полками князя Олафа Тригвесона відбиває Новгород.

979. Володимир сватає полоцьку княжну Рогніду Роговолодну. Озлоблений її відмовою здобуває Полоцьк, нищить батьків і рідню Рогніди, князівство руйнує, а княжну бере за жінку силоміць. Має з нею сина Ізяслава, предка князів Полоцьких, род. 980 р.

980. Похід на Ярополка Київського. Здобуто Київ. Ярополк втікає від страшного брата в Родню, на Росі. По порадах боярина Блуда, прихильного Аскольдовичам, піддається братові і гине 27/VIII від підсланих Володимиром вбивників. Перестороги боярина Олега-Олександра Варяга. Ярополкову княгиню Володимир бере собі за жінку. Від неї Святополк I, Турово-Пинський, род. 981 р.

Володимир I Великий 979-1015. (Родився к. 960 р.)

981. Обеднання України, Білорусі і Новгородської Руси під владою Володимира. Всіх інших князів усунено.

УКРАЇНЬКА ДЕРЖАВА:

982. Похід в Галичину, здобуто Червень і Перемишль. Полонянка Чешка жінкою Володимира. Від неї сини—Мстислав Тмутороканський і Чернігівський, Ярослав Мудрий і Вишеслав Новгородський.

982. Похід Володимира на Вятичів. Дочка київського боярина жінкою Володимира. Від неї син Всеволод Володимир - Волинський, і Вячеслав Луцький, (правдоподібно Позвізд). Повстання Дулібів проти Володимира.

983. Похід Володимира на Ятвягів (Литву). Будова поганських храмів у Києві. Богумил головним жерцем.

984. Похід на Білорусь. Володимир бере за жінку полонянку, чешку Адель. Від неї сини—Олег Смоленський, Судислав Псковський, та Святослав Овруцький. Перемога воеводи Вуефаста на ріці Піщаній.

12-го липня. Замучено черню воеводу Теодора з сином Іваном у Києві.

985. Похід Володимира на Болгарів. Володимир бере

за жінку полонену болгарську княжну. Сини—Борис Галицький і Ростовський та Гліб Муромський. Крім цих жінок мав 300 інших згідно літописцям. Християнські імена синів: Юрій-Ярослав, Святослав-Дмитро, Мстислав-Михайло, Борис-Роман, Гліб-Давид, інші невідомі. Всі сини намісниками.

987. Повстання Всеслава Ратославича Аскольдовича і населення Києва проти Володимира. Київ в осені піддався Всеславі. Війна з Володимиром. Воевода Вишата зраджує Всеслава. Він з жінкою, Наталією, дочкою воеводи Олександра Варяга, гинуть в Дніпрі. Блуд з немовлям втікає до печенігів у степи. (Описи арабського письменника Яхії про події в Україні).

Війна з печенігами. Володимир будує охоронні вали по ріках Стугні, Ірпені, Сулі, Трубезі і Сеймі. Засновує пізн. Васильків.

987. Володимир висилає військо у поміч грецьким цісарям проти повстанця Варди Фоки, за поміч жадає віддати за нього царівну Анну, сестру цісарів Константина і Василя. Воеводи Коснячко і Жберн їдуть сватати Анну, безуспішно. 6,000 українців у грецьких військах.

988. Похід Володимира в Крим, облога Корсуня (Херсонесу). Анастас Корсунець помагає місто здобути. Посольство у різні краї за новою вірою. Охрещення Володимира (по деяким історикам охрестився по намовам Олафа Тригвесона р. 977, що зовсім не правдоподібно). Одруження з Анною грецькою. Від неї дочки Предслава, умерла в польському полоні 1029 р., і Доброніга Марія, перебувала у Ключі, у Франції, жінка польського короля Казимира Обновителя (ум. 1087). Через одруження Володимир стає швагром грецьких цісарів та німецького цісаря Оттона II, чоловіка старшої сестри княгині Анни, Теофанії. (Охрещений з іменем Василя).

988, 7-го серпня. Охрещення киян в ріці Почайні. Володимир звільнює жінок і наложниць. Рогніда з Ізяславом у Заславі на Волині. Шосте охрещення України по С. Косову, Зах. Копистенському і Ін. Гизелю.

989. Прибули в Київ митрополит Михайло, 6 єпископів сиріян і болгар та єпископи Анастас Корсунець-Київський і Яким Корсунець-Новгородський. Митрополит Михайло і єпископи їдуть на північ наvertати Новгород на

християнство, під охороною війська і воевод Добрині і Путяті. (Добриня хрестить огнем, а Путята мечем). Удержавлення християнства.

990. Десятинна церква в Києві, Церква Василя в Овручі і Володимирі Волинському (Овруцька зруйнована Гединомом). Воєводи Ян і Путята Вишатичі, сини Вишати.

992. Поділ України на владцтва: Київське, Луцьке, Овруцьке, Турівське. Переяславське, Тмутороканське, Володимир-Волинське, Білгородське, Чернігівське, Новгородське і Ростовське. Через кілька літ Овруцьке і Луцьке владцтва прилучені до Київського і Володимирського.

992. 5 листопада. Умер Михайло, перший митрополит.

993. 5 квітня. Похід Володимира в Галичину. Облога Білгороду печенігами. Переказ про Микиту Кожемяку.

Тризуб на прапорах і грошах у Швеції.

993. Прибув у Київ Лев I., митрополит, (умер 1008 року), автор праць проти латинян. Похід у Карпати. Устав Володимира Великого для церкви. Митрополія Київсько-Переяславська, по причині, що митрополити живуть в Переяславі.

Перші гроші князя. Школи в Києві, Новгороді і Полоцьку. Княгиня Рогніда з сином в Креславці на Двині, бо в Полоцьк її не впустили Володимирові намістники. Держава Володимира 800 тисяч квадр. кілометрів.

995. Володимир будує церкви. Спаса у Василькові, Берестові, і Білгороді, Василя у Вишгороді і Києві. Єпископи Теодор і Іляріон Ростовські втікають у Грецію.

997. Облога печенігами Білгороду. Білгородський кисіль.

Одруження Святополка з дочкою польського короля Болеслава.

1000. Ув'язнено Святополка з жінкою і її духовником, кольберським єпископом Райнберном у Вишгороді. (Райнберн умер у вязниці).

Умер Вишеслав Новгородський, Ярослав у Новгороді.

1000. 30 березня. В Креславці на Зах. Двині умерла княгиня Рогніда, прозвана Гориславою, (чернече ім'я Анастазія). Син її Ізяслав воює з Володимировими намістниками за Полоцьк.

1001. 7 лютого. Умер, або згинув Ізяслав Полоцький.

1001. Ярослав Новгородський відмовляється платити

данину батькові. Приготування до війни Новгороду з Києвом.

1002. В боях з поляками погинули князі Всеволод Волод. Волинський і Вячеслав (Позвізд) Луцький. Брячислав I. Ізяславич князем, пізніше здобув Полоцьк.

1001-1008. Латинські єпископи Боніфаций і Бруно Квартфурт в Україні. Навернено на християнство 30 душ печенігів. Поет і співак Боян.

1008. Митрополит Іван I. прибув в Україну по смерті Лева I.

1009. 3 вересня. Згинув єпископ Бруно Квартфурт.

1010. Умер князь Олег Смоленський. Одруження Ярослава з дочкою шведського короля Олафа Святого, Інгігердою-Іриною.

1011. Умерла княгиня Анна грецька.

1010-1018. 400 церков у Києві по еп. Тітмарові Мерзбургському, 300 по Адаму Бременському і 700 по свідоцтву Петра Даміані.

1014. Вирізано варягів у Новгороді на Поромоновому дворіщі.

1015, 28 липня. Помер Володимир Великий, в селі Берестові. Святополк звільнюється з тюрми і проголошує себе великим князем. Союз з Судиславом Псковським.

Відомі єпископи часів Володимира: Яким Новгородський до 1030 року, Неофіт Чернігівський, Степан Володим. Волинський, Микита Білгородський, Анастас, Теодор і Іляріон, Миколай Тмутороканський.

(Далі буде).

Нема правди на́ цім світі, неправда панує,
Бандит заліз в чужу хату — вбиває-руйнує.
І великі світу цього його толерують, —
Не пізнали ще бандита, що його ратують.
Посилають йому всього, що лише потрібно;
Ратувати скривдженого не хочуть, подібно.
Усі знають, — заліз бандит з північного сходу,
До прадідних земель і хат нашого народу.
Коли панькатись з бандитом — він світ пограбує,
Всіх вигубить, обікраде, — ніхто й не почує.
Час уже його пізнати, знищити бандита.
Бо інакше він нас знищить... і великих світа.

Кому Свобідно, Весело Живеться на Русі?

Це не ми питаємо, а Некрасов у поемі під таким при-
близно наголовком, вже близько сто літ тому. По нашому
— найкраще жити на Русі—не царям, міністрам, боярам,
поміщикам, купцям, чи панам, як думав Некрасов, але со-
вітським письменникам. Навіть ми їм заздriamo!

Письменником чи поетом в ССРСР стати дуже легко!
Ще лекше писати. Теми шукати не треба, вона все одна
й та сама. Хвалити господаря союзу, партію, Політбюро,
наркомів (тепер нарміністрів), не без того, щоб якого
стахановця чи стахановку час від часу згадати, ну, пяти-
літки, прозорливість Сталінського генія — і то, далєбі вже
все. Тепер, по війні, додано ще одну тему. В журналах
і часописах друкуються вірші, оповідання й повісти, як
бувші вояки приспособлюються до умов мирного часу, як
зустрічають своїх обвішаних орденами й медалями наре-
чених радянські дівчата. Читаєш, і заздість бере, злість
на себе, за те, що маєш цілі руки, ноги й очі... Бувший
полковник — стає завідующим колгоспом, бувший лейтнант
старшим бригади доярок, чи свинарок.

Нам самим хочеться написати осьтаке коротке опо-
відання:

Бувший генерал танкових військ Іван Іванович Дов-
гочхун встав бадьорий і веселий. У нього всю ніч болів зуб
і він втішно подумав собі: — Ах, яка життедайна біль! По
роботі обовязково піду до дентиста! Він тепер працює в
фабриці “Догнати й Перегнати.” Працював Іван Іванович
з великим завзяттям. Але, ніщо на світі не вічне, —
прийшов час кінчати працю, і він огірчений подумав:

— Шкода, що не можна ще годинок зо пять попра-
цювати! Чому те сонце так швидко рухається? От, як би
так день тягнувся годин 350!... Кажуть, на місяці доба аж
709 годин!... Як там добре було б жити! Працювати
можна 700 годин без перерви!.. Але ж бо на місяці ще не
заведено радянської системи...

І це були одинокі невеселі думки Довгочхуна за весь
день.

Просто з роботи зайшов він до дентиста. У ждальні
сиділо кілька пацієнтів. На привитання Івана Івановича

миловидна ударниця - комсомолка, чарівно усміхнувшись, повідомила:

— Знаєте, тов. Довгочхун? Мого батька й матір вчора вислано у Наримський Край.

— А мого брата розстріляно! — весело повідомив молодий старший лейтенант совітської міліції.

— З показовим процесом, чи без? — спитав Іван Іванович.

— На жаль, без процесу! Слідчі не знайшли ніякої провини! Три дні тому розстріляли, а сьогодні прислали матері співчутливий лист: розстріляли помилково, не розібравши справи...

— Це доказує велику співчутливість совітської влади! — повчачо сказав ще один пацієнт, по вигляду духовна особа.

— Ви, товаришу, з попів? — трохи зморщив обличчя Іван Іванович. Не дивно, духовних щойно визнано владою, і те, що “релігія й церква вже не опіум для народу,” ще не поспіло загніздитися в мізках бувших воєнних, а в тому й Івана Івановича.

— Точно так, товаришу генерале! — піп потвердив. — Але я й співробітник районного НКВД одночасно. Мої комсомольці бояться підходити цілувати хреста, так я їм і кажу: — Не бійтеся, чорти, цілуйте!... Я і піп і сексот... Нічого з вами не станеться!... Привчив чортів полосатих! Навчаю співати комсомольський хор “Радо небесна”, а комсомолки все на “Царю небесний,” — на контрреволюцію повертають.

Бувший генерал хоч і останнім прийшов, але як орденоносець, герой, так сказати, пішов першим, поза чергою.

Дентист зустрів його привітно й весело:

— Вчора поховав двійко своїх діток! — сказав утішно. — А дружина не сьогодні то завтра також за дітьми наставлялася. Хронічне недоїдання, знаєте, і все таке інше, — говорив, оглядаючи бувшо-генеральський рот. — Вам треба вирвати два зуби. З болем, чи без болю?

— Певно, що з болем! — відповів генерал Довгочхун. — Советську людину біль не страшить!

Після операції дентист сказав: — Знаєте? Я вам вирвав шість зубів замість двох.

— А навіщо? — спитав Іван Іванович.

— Щоб перевиконати свою місячну норму!

Іван Іванович вдячно стиснув дентистові руку, й виходячи голосно заспівав:

— Ах, як же добре
У світі жити,
Совітському патріоту...

От, і все оповідання. Коротеньке. Якщо хто хоче — може його розширити...

Оленько Нечоса.

С. Мусійчук.

СЕРЦЯ ЗОЛОТОМ НЕ КУПИШ

Чисте золото сіяє
Немов сонце у горі;
Воно світиться, палає,
Як у день, так у ночі.

Його дощ, ні сніг не знищить,
Ані ржа, ані вода;
Його вартість є тим вища,
Чим більша його вага.

Так і серце у людини,
Як любов у нім живе;
Воно дуже, воно сильне,
З нього ясність, щирість бе.

Та хто золотом пробує
Любов серця віднайти,
Той душею лиш торгує,
Друга в нім не маєш ти.

Щире золото, правдиве
Міряється на вазі,
Любов людську, любов щиру —
Чистим серцем, у дружбі!

З золотом всюди доступиш,
Купиш скарб і хліб, і сіль.
Серця золотом не купиш,
Ні життя веселих хвиль.

Найменші Держави

Про великодержави, менші від великих, ще менші від тих, других, середні, малі, зовсім малі, з населенням не більше мільон-півтора, й малесенькі, що населення в них не перевищує сотку-другу тисяч, часто чуємо й читаємо в пресі. Та на землі існують і такі держави, що їх не завжди зазначають на мапах хочаб крапкою. Є їх п'ять.

Перша з них, по території найбільша — це республіка Андора, в піренейських горах, (між Іспанією і Францією). Простір тої республіки — 191 квадратова миля, складається з шістьох сіл. Село Андора, 700 мешканців, вважається столицею. Усього населення в республіці — 5,231. Керується радою 24 представників, вибраних на 4 роки. Голова ради виконує функції президента республіки. Побирає платні — 115 доларів річно. Ніякої збройної сили нема.

Андора незалежна вже близько 800 літ, під подвійним протекторатом — Франції та Ургельського єпископа в Іспанії. Обом протекторам виплачує річну данину — Франції — 960 франків і 460 єпископові. Заняття населення — хліборобство, плекання овець і пачкарство.

Суверенність Андори шанував навіть Наполеон I. Під цю пору Андора окупована Францією.

Над Горішнім Райном, між Швайцарією й Австрією існує князівство Ліхтенштайн (65 квад. миль, 11,218 дуц населення). Ландтаг (сойм) складається з 115 представників, вибраних на 4 роки. Заняття населення — садівництво і плекання худоби. В залежності від Швайцарії від 1920 року, а існує з 1866 року. Прем'єр міністр — Др. Александер Фрік. Мілітарна сила — 50 поліцаїв.

Ліхтенштайн — монархія. Князі побирають 110 тисяч доларів річно, хоча живуть у Відні. Володіє Ліхтенштайном принц Франц Йосиф II., після абдикації свого дядька, Франца 1-го, 30 березня, 1938 року.

Республіка Сан-Марино (28 квад. миль, 14,545 населення), з усіх сторін граничить з Італією, коло Ріміні. Керується "Великою Радою" з 60-х, обраних на 9 літ представників. Пишуть, що це найстарша держава в Європі.

Заняття населення — хліборобство і плекання худоби. Обовязки міністрів і президента виконують два члени “Великої Ради”, міняються що пів року. Мілітарна сила — 900 міліціонерів. Сан-Маріно має свої гроші і поштові значки. 21 вересня, 1944 року проголосила війну Німеччині.

Князівство Монако — (коло 8 квадр. миль, 23,973 постійного населення). На березі Середземного моря, сухо-долом окружена французською територією. Два міністри й 21 членів Нац. Ради. Столиця — Монте-Карло, з пригородами — Монако-Віля та Ла-Кондаміи. Збройна сила — 200 поліцаїв. Заняття населення — обслуга домів газардової гри, у всіх інших державах забороненої.

Монако — стара, 800-літня монархія. У 1792-1815 була прилучена до Франції. Того року відновлена під протекторатом короля Сардинії. Конституційна з 1911 року. Володіє принц Луї II., що наслідував своєму батькові, принцеві Альберту, 26 червня, 1922 року.

Ватикан — 109 акрів (4/25 квадр. милі), 1,025 душ постійного населення. Резиденція Папи Римського. Найменша в світі державка, одначе всі великодержави з нею числяться, висилають своїх представників. Стара держава, як старе папство. Зліквідована у 1870 роках, відновлена 11 лютого, 1929 року.

Оленько Нечоса.

Єретичні Думки

У Польщі під цю пору курсує така пісенька:

“Сталін зядл когута
 І ствожил Берута.
 Берут зядл зупке
 І ствожил Осубке.
 Затанчили кулкем —
 Ствожилі Гомулкен.
 Вшисці разом пошлі в конт
 І зродзілі польські жонд.”

* * *

Замість недавніх балканських демократій тепер повстали Тітократія, Ходжократія, Дімітровкратія й Павкеркратія (Югославія, Альбанія, Болгарія й Румунія). А над ними розкинула благословляючі руки — Сталінкратія.

ЕРЕТИЧНІ ДУМКИ

(Пародія на поему Пушкіна “Руслан і Людмила”.)

На Лугоморі ліс зрубали
Забрали скарб з Москви мавки,
Кота на мясо обідрали,
Дух людський — геть, на Соловки!
Русалці паспорт відобрали,
Загинув з голоду Кащей,
Багатирів всіх розстріляли
І в розхід вивели дітей.
В хатину пять родин вселили,
З курячих ніжок суп зварили,
А ступу з бабою Ягою
Подарували Дніпрострою.
Де мед і пиво пили предки,
Червона там зоря горить,
І про нові вже п'ятилітки
Байки там Сталін говорить.

* * *

Деякі спантелічені комуністичною пропагандою потерпають, що Канада і ЗДА стають поліційними державами. За те на сході Європи тепер воля, нова “демократія.”

Різниця поміж отою “новою демократією” і поліційними Канадою і ЗДА така: З “новодемократичних” держав мільони людей хотіли б виїхати, але їх не випускають. З Канади чи зо ЗДА кожного комуніста охочо випустять, нехай іде до “нової демократії”, але вони не хочуть туди їхати.

* * *

Нечоси Поради Новоприбулим Українцям:

Не погоджуйтеся, щоб старий імігрант показував вам цікаві місця. Він обов'язково заблудить самий.

Не вірте, хто буде говорити, що він уже канадієць і Канаду знає. Але й не ображайтеся, як хтось, з виглядом знавця, буде вам усе пояснювати. Ви самі так будете робити з тими, що приїдуть після вас.

Не звільняйте свого місця, наприклад, жінкам у трамваю, чи автобусі. Вас за це старі імігранти на похвалять.

Не задростіть знанню англійської мови імігрантам. Якщо їх англійська мова вам зрозуміла — це знак, що їх знання тої мови нідочого. Якщо ж незрозуміла, то також нідочого. Не розповідайте своїй рідні чи знайомим, як вам жилося під совітами. Заможні ваші приятелі, чи рідня можуть сказати, що ви навмисне прибули сюди, щоб на ССРСР видумувати. Памятайте, що тут часто трапля-

ються комуністо-багачі і протикомуністична біднота.

Звикайтеся з думкою, що добре поснідати, купити потрібні вам річі, тощо, можна в кожній майже аптеці.

Якщо ви з дітьми — примиріться з думкою, що через пару місяців ваші діти жуватимуть “чуінг гам”, через пів року читатимуть “комікс” і стануть досить нахабними.

Також не вірте старим, що тільки його партія чи віра є добра, а всі інші нікудишні.

* * *

Деякі вчені антрополоґи пишуть, що серед українців занадто багато “ляпоноїдів”, будовою голови й обличчям. З того домірковуються не-аби-якої “єреси”, — наче б українці з японцями споріднені. Звичайно, ми з тою думкою не годимося, однак... У японців багато імен подібних на наші іменники. У війну 1904—1905 року визначалися в Японії генерали й адмірالی Ояма (о, яма!), Оку (око), Ноду (нога). А в минулій війні всі певно чули про генералів, адміралів та дипломатів таких, як Мацуоки (мацай око), Тойо (займенник: “той, о!”), Ямамото і Ямашита. У нас, правда, яму не шиють, тільки копають. А як зустрінуться, бувало — у час війни — наші політикери, як почнуть повторювати — “Я—мамото”, другий собі — “Я—мамото”... Стоїте й думаєте: “І лихий їх відає, котрий з них мамото?”

ЖАРТИ

— Чому звірята менше хворіють, як люди?

— Тому, що на сто лікарів припадає один ветеринар.

* * *

Десь в гостях батьки й матері нарікають на сучасних дітей. Один добродій зовсім байдужно слухає нарікання мовчки.

— Щож ви нічого не кажете? — звертаються до нього.

— Певно бездітні?

— Зовсім ні! Маємо сина й дочку!

— І щож? Син не курить, не пє?

— Курити — не курить. А пє молоко, воду, овочевий сік.

— Не грає в карти?

— Ні! Навіть не вміє карт розрізнити!

— А то примірна дитина! Може бавиться *десь до пізна поза домом?

— Кожного вечора лягає раніше від нас!

— Надзвичайний молодик! — захоплюється товариство. — А як дочка? Не малюється, не бігає за хлопцями?

— Не має поняття про мальовила. А до хлопців цілковито байдужа.

— Гарні діти! А скільки їм літ?

— По вісім місяців... Вони у нас близнята, каже батько.

Учитель до учня рідної школи: Що? Ти знову занедбав свою лекцію української мови вчора вечером?

Учень: — Я вчора був так захрип, що не міг говорити навіть по англійськи.

ЗАГАДКА: — Лєтїв у вирїй ключ гусей. І надїбав одну гуску. — Здоровї були, сто гусок! — загєгала та, одна. — Нас не сто, — відказали їй. — Як би ще стїльки, скїльки нас є, та половину стїльки, та четвертїну стїльки, та ти одна,— тоді було б сто!

Скїльки гусок було у ключї?

* * *

У одному склепі була вага з чотирьома тїльки тягарцями. Тими чотирьома тягарцями склепар мїг відважити від одного фунта до сорок. По скїльки фунтів був кожний тягарець?

(Рїшення у слїдуючому числі).

SUBSCRIPTIONS

P. Dumansky, Theodore, Sask.	\$1.00
H. Piniuta, Sandy Lake, Man.	\$1.00
Rev. St. Holutiak, Arnold, Pa., U. S. A.	\$3.00
Mrs. R. Hyshak, Ambridge, Pa., U. S. A.	\$3.00
Rev. St. Prokopchuk, Smith's Mills, Pa., U. S. A.	\$3.00
John Zuk, Cleveland, Ohio, U. S. A.	\$3.00
Mrs. M. Kraft, Cleveland, Ohio, U. S. A.	\$3.00
H. Ewach, Winnipeg, Manitoba	\$3.00
John Trembach, Winnipeg, Manitoba	\$3.00
M. Vera, Hamilton, Ontario	\$3.00
Rev. P. Zaparyniuk, Windsor, Ont.	\$1.50
John Rubashewsky, Windsor, Ont.	\$3.00
A. Shewchuk, Toronto, Ontario	\$3.00
S. Orobko, Toronto, Ontario	\$3.00
Mrs. Catherine Miner, Toronto, Ont.	\$3.00
Mrs. Sophie Ivanycky, Toronto, Ont.	\$3.00
A. Gregorovich, Ottawa, Ontario	\$3.00
M. Yaremy, Thorold, Ontario	\$3.00
Mrs. H. Lozinsky, Toronto, Ont.	\$3.00
Mykola Denysiuk, Austria	\$3.00
Steve Gaba, Grand Valley, Ont.	\$3.00
A. Potepa, Toronto, Ont.	\$3.00
Steve Chelak, Brooklyn, U. S. A.	\$3.00
T. Mychalchuk, Peno, Alberta	\$2.00
H. Mnych, Toronto, Ont.	\$1.50
I. Borshowsky, Toronto, Ont.	\$2.00
Mykola Kindrat, Toronto, Ont.	\$1.00
Mrs. M. Shcherbak, Vernon, B. C.	\$1.00
Leonid Danmay, Toronto, Ont.	\$3.00
S. Kowbel, Toronto, Ont.	\$3.00